

Szőnyeg - Kaukázusi sárkányos szőnyeg

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	7940
Készítés ideje:	17. SZÁZAD VÉGE
Készítés helye:	Karabag régió; Kaukázus
Anyag:	gyapjú
Technika:	gördesz (szimmetrikus) csomózás
Méret:	hosszúság: 218 cm szélesség: 162 cm csomósűrűség: 1419 csomó/dm ²

A Kaukázus környéki népek szőnyegművészete önálló csoportot alkot. Munkáik általában tiszta gyapjúból, szimmetrikus csomózással készültek.

A térség lakosságának nagy része – a nyugati területeken élő keresztény örmények és georgiaiak kivételével – mohamedán. Délkeleten a lakosság javarészt azeri és tatár volt, északabbra sirvánok, dagesztánok, lezgek és csecsenek éltek. Örmény és csecsen települések szórványban, szinte mindenütt előfordultak. Örmény szőnyegkészítőkről már a 13. században Marco Polo is megemlékezik. A 15-17. századi kaukázusi szőnyeget általában örmény munkáknak szokták tekinteni. A fennmaradt szőnyegek nagyméretűek és igen jó minőségűek, amiből nagyobb műhelyek intenzív, magas szintű, kiterjedt működésére következtethetünk. Rombuszálós kompozícióik, növényi díszítőelemeik iráni, a jellegzetes, viaskodó sárkány-főnixmadár ábrázolásai távol-keleti hatásra vallanak. A 18. században a rácsozat, az állatmotívum fokozatosan eltűnt a nagy dimenziójú virágmustra lett az általános.

Az Iparművészeti Múzeum korai szőnyegbeszerzései közé tartozik a Sparber és Schwalbe szőnyegkereskedés (Budapest, Ferenciek tere 9.) társtulajdonosától, Sparber Boristól (1864-1928) 1894-ben vásárolt, 17. század végén készült, ún. *korai sárkányos szőnyeg*. A szőnyeg téglavörös színű tükrében három nyers alapszínű palmetta három címerpajzs-palmettával váltakozik. A címerpajzs-palmetták közti teret, lent levelek és indák felett stilizált „lángoló oroszánok”, fent stilizált, „S” alakú sárkányok töltik ki. A palmetták az alsó két sorban felfelé, a felső sorban lefelé állnak. A szabálytalan rajzú középmezőt merevebb rajzú, sárga alapú, borospohár-mintás bordűr keretezi.

Lásd még: [Museum With No Frontiers](#)

Irodalom

- Pásztor Emese: Budapest's Best-Kept Secrets *HALI*, 185 (Autumn 2015). HALI, London, 2015. - 76-77 and p. 74, figure 6.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/58. (Batári Ferenc)
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 442., 28. kép
- Gombos Károly: *Régi kaukázusi szőnyegek*. Nádasdy Ferenc Múzeum, Sárvár, 1983. - Nr. 30.
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 320.
- Batári Ferenc: *Kaukázusi szőnyegek. Kiállítás a Miskolci Galériában a Budapesti Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből*. Miskolc, 1977. - Nr. 1
- Gombos Károly: *Régi örmény sárkányos szőnyegek*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1976. - 1. kép

